

Måndagen den 26 juni

Kl. 11.00–12.49

---

### § 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 2 och 7 juni justerades.

### § 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Maria Abrahamsson* (M) avsåg sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

### § 3 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde  
att *Mathias Vepsä* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Arhe Hamednaca* (S) under tiden för hans ledighet den 1 juli–31 augusti och  
att *Åsa Eriksson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Anna Wallén* (S) under tiden för hennes ledighet den 9 oktober 2017–30 april 2018.

### § 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade  
att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Jörgen Hellman* som suppleant i konstitutionsutskottet, *Mathias Tegnér* som suppleant i finansutskottet, *Peter Jeppsson* som suppleant i utrikesutskottet, *Patrik Engström* som suppleant i trafikutskottet, *Åsa Eriksson* som suppleant i näringsutskottet under *Anna Walléns* ledighet och *David Lindvall* som suppleant i näringsutskottet under *Hanna Westeréns* ledighet,  
att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Maria Abrahamsson* som suppleant i socialförsäkringsutskottet och *Helena Bonnier* som suppleant i socialförsäkringsutskottet under *Tina Ghasemis* ledighet,  
att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält *Lorentz Tovatt* som suppleant i trafikutskottet och i näringsutskottet och  
att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält *Mia Sydow Mölleby* som suppleant i EU-nämnden.

Prot. 2016/17:131  
26 juni  
-----

Andre vice talmannen förklarade valda till

*suppleant i konstitutionsutskottet*

Jörgen Hellman (S)

*suppleant i finansutskottet*

Mathias Tegnér (S)

*suppleant i utrikesutskottet*

Peter Jeppsson (S)

*suppleant i socialförsäkringsutskottet*

Maria Abrahamsson (M)

*suppleant i trafikutskottet*

Patrik Engström (S)

*suppleant i EU-nämnden*

Mia Sydow Mölleby (V)

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 5 juli 2017–5 mars 2018* till

*suppleant i socialförsäkringsutskottet*

Helena Bonnier (M)

Andre vice talmannen förklarade vald *från och med den 15 juli* till

*suppleant i trafikutskottet*

Lorentz Tovatt (MP)

*suppleant i näringsutskottet*

Lorentz Tovatt (MP)

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 9 oktober 2017–30 april 2018* till

*suppleant i näringsutskottet*

Åsa Eriksson (S)

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 9 oktober 2017–15 juli 2018* till

*suppleant i näringsutskottet*

David Lindvall (S)

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:  
prot. 2016/17:38 för torsdagen den 15 juni från skatteutskottet och  
prot. 2016/17:47 för torsdagen den 8 juni från finansutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

*Interpellation 2016/17:548*

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:548 Skyddet mot cyberangrepp  
av Pål Jonson (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 7 september 2017.

Stockholm den 14 juni 2017

Justitiedepartementet

*Anders Ygeman*

*Interpellation 2016/17:560*

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:560 Införande av ett alterneringsår  
av Christian Holm Barenfeld (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 juni.

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 21 juni 2017

Arbetsmarknadsdepartementet

Ylva Johansson (S)

Enligt uppdrag

*Susanne Södersten*

Expeditionschef

*Interpellation 2016/17:561*

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:561 Ett ökat antal arbetslösa  
av Erik Andersson (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 27 juni.

Prot. 2016/17:131  
26 juni

-----

Skälet till dröjsmålet är inbokade resor och engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 21 juni 2017  
Arbetsmarknadsdepartementet  
Ylva Johansson (S)  
Enligt uppdrag  
*Susanne Södersten*  
Expeditionschef

### § 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:  
Motioner  
2016/17:3757 och 3758 till miljö- och jordbruksutskottet

*Svar på  
interpellationer*

### § 8 Svar på interpellation 2016/17:575 om den högre utbildningens lönsamhet

Anf. 1 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig om regeringen förbereder några reformer eller initiativ som kan skapa starkare drivkrafter att utbilda sig i Sverige. Han har också frågat hur regeringen ställer sig till att förändra dimensioneringen av antalet utbildningsplatser genom resurstilldelningssystemet, så att utbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden får fler platser i förhållande till utbildningar med mindre arbetsmarknadsanknytning.

Jag kan konstatera att intresset för högskolestudier är mycket stort. Trots de senaste årens gynnsamma utveckling på arbetsmarknaden är antalet sökande på en historiskt hög nivå. Vi vet också att personer med högskoleutbildning har mycket goda arbetsmarknadsutsikter. I Sverige har personer med eftergymnasial utbildning en högre sysselsättningsgrad och lägre arbetslöshet än OECD-genomsnittet. Regeringen har därför påbörjat en utbyggnad av högskolan som kommer att ge totalt 18 000 nya utbildningsplatser fram till år 2021. Det ska finnas möjlighet att studera i hela landet och under hela livet.

Universitet och högskolor har en unik förmåga att genom sin forskning och tillgång till ny kunskap utveckla utbildningar som också påverkar och förnyrar den framtida arbetsmarknaden. Det skiljer dem från andra utbildningsanordnare. Det är därför viktigt att regeringens styrning tar hänsyn till lärosätenas särart och stöder deras uppdrag att ta ansvar för såväl kunskapsutvecklingen som för att bidra till att möta samhällsutmaningar.

Styrningen behöver dock utvecklas för att ge lärosätena goda förutsättningar att bedriva långsiktig verksamhet. En särskild utredare har därför nyligen fått i uppdrag att göra en samlad översyn av universitetens och högskolornas styrning, inklusive resurstilldelning, den så kallade styr- och resursutredningen. I utredarens uppdrag ingår bland annat att lämna för-

slag på hur ansvaret för dimensioneringen av utbildningsutbudet ska fördelas mellan regeringen och lärosätena för att säkerställa kompetensförsörjningen och andra samhällsbehov.

För att möta arbetsmarknadens och samhällets kompetensbehov krävs det även en ökad samverkan mellan lärosäten och berörda arbetslivsorganisationer kring gemensamma lösningar. På så sätt ökar möjligheterna att fler utbildas inom dessa områden. Regeringen har gett Universitetskanslersämbetet i uppdrag att tillsammans med Socialstyrelsen kartlägga kompetensförsörjningsbehovet inom hälso- och sjukvårdsområdet. Universitetskanslersämbetet har även i uppdrag att samarbeta med Skolverket i deras uppdrag att göra prognoser för behovet av lärare.

Arbetslösheten bland dem med högre utbildning är mycket låg. Universitet och högskolor spelar en stor roll genom att utbilda också för morgondagens arbetsmarknad. Jag konstaterar därför att högre utbildning gynnar såväl individer som samhället i stort. När utredarens betänkande har inkommit ser jag fram emot en fortsatt diskussion om den framtida dimensioneringen av utbildningsplatserna.

Anf. 2 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Som statsrådet nämner är det många sökande till högskolor och universitet. Det är bra, men det är kanske inte så konstigt. Vi är ju fler svenskar än någonsin förr. Vi blir fler varje dag. De kullar som är födda 1992, 1993, 1994 och 1995 är väldigt stora. Att de nu är i rätt ålder för att studera vidare spelar antagligen en viss roll när vi ser att det är många som söker. Efter 1995 minskar storleken på kullarna betydligt.

Statsrådet nämner också att regeringen bygger ut högskolan kraftigt, med 18 000 nya platser till 2021. Man kan kanske vara lite undrande när det gäller varför regeringen nu slår på den stora trumman, redan innan man har sett över resurstilldelningssystemet.

Om man enbart har fokus på att trycka studenter genom utbildningen och få så många platser som möjligt för att få upp siffrorna finns det billigare och dyrare sätt att göra det på. Att ställa in en extra stol på exempelvis genusvetarutbildningen är inte särskilt dyrt. Den lärarledda tiden är liten, och det är ofta bara någon enstaka föreläsning per vecka. Om man däremot vill ha fler ingenjörer krävs det desto mer. Då behövs lärarledd tid från 8 till 17 varje dag, och man behöver komplettera föreläsningar med övningar och seminarier. Det är en betydligt dyrare utbildning. Det finns ingenting som säger att alla högskolepoäng i Sverige är lika mycket värda i ansträngning.

Om vi tittar på ingenjörer som yrkesgrupp kan vi dock se att det är ett mer efterfrågat yrke. Detta ser vi i spåkulan för framtiden. Därför är det lite märkligt att regeringen satsar ensidigt på fler platser redan innan man fått slutsatserna från Styr- och resursutredningen.

Herr talman! Det är också lite märkligt att statsrådet slår sig för bröstet för att arbetslösheten är så låg bland dem med eftergymnasial utbildning. Självklart är det välkommet att fler svenskar har ett jobb att gå till. Det är bra för hela Sverige när fler människor har det. Men det är svårt att se att det skulle vara regeringens förtjänst. Vi kan ju se att arbetslösheten är låg till följd av konjunkturen.

Vi har en stark efterfrågan från utlandet på grund av den ekonomiska återhämtningen i Europa, och vi har en ganska stark inhemsk konsumtion till följd av att jobbskatteavdragen är verkningsfulla. Jämviktsarbetslösheten – den del av arbetslösheten som påverkas av politiken – står däremot stilla under mandatperioden. Detta borde statsrådet och ministern ta till sig. Det är ju inte så att utbildning och kunskap har värderats upp under mandatperioden och den rödgröna regeringen, utan det är snarare tvärtom. Som jag förstår av statsrådets svar förbereder man inga nya reformer som kommer att ändra på den saken. I pipeline är det, förutom utredningen, ganska tomt.

Anf. 3 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Jesper Skalberg Karlsson, för de kommentarerna! Jag ska försöka att kommentera några av de saker du nämnde.

Det är riktigt att de olika utbildningarna på universitet och högskolor har olika pengabelopp som följer med dem. Man kan se att en del är billigare och en del är dyrare. Men jag vill ändå påminna om att regeringen har gjort insatser gentemot de humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar som har haft den lägsta pengan och därmed också den lägsta andelen lärarledd tid. Det har man gjort genom att tillföra de så kallade kvalitetsmiljonerna. Nästan 900 miljoner kronor tillför man under denna mandatperiod för att höja pengan och öka den lärarledda tiden. Det är oerhört viktigt att vi har en högre utbildning av hög kvalitet, oavsett om det är inom humaniora, samhällsvetenskap, teknik eller medicin.

Ingenjörsutbildningen brottas lite med samma problem som lärarutbildningen. Söktrycket är inte så högt. Vi har ett betydligt större behov av ingenjörer. Det låga söktrycket får samma effekt här som det får på den långa ämneslärarutbildningen: Personer med lite för låga förkunskaper, alltså med låga betyg från gymnasiet, kommer in på utbildningen och slutför den inte. Vi har stora avhopp på ingenjörsutbildningen på samma sätt som vi har det på ämneslärarutbildningen.

Det går att göra någonting åt detta, bland annat genom att erbjuda ett basår, som flera gör. Vi ser nu över hur vi ska kunna dimensionera detta rätt. Framför allt handlar det om att se till att ett basår ger behörighet till flera inriktningar inom ingenjörsutbildningen. Det pågår ett arbete som handlar om att se till att vi får fler som är behöriga och som också har rätt förkunskaper för att klara ingenjörsutbildningen, så att genomströmningen på ingenjörsutbildningen ökar.

Det är lite problematiskt att man inte ser sin egen roll. Moderaterna ansvarade i regeringen i åtta år. Under de åren var det bland annat lågkonjunktur och en stor finanskris. Efterfrågan på att komma in på högre utbildning ökade, som den ofta gör när arbetsmarknaden är svag. Trots det gjorde man bara tillfälliga satsningar och ingen permanent utbyggnad.

Det vi ser nu, när vi har en ekonomi som tuffar på och går riktigt bra, är att vi har många flaskhalsar. Vi har ett stort matchningsproblem, och det är brist på akademiskt utbildad arbetskraft. Nu bygger vi ut, och vi bygger ut med permanenta platser. Det borde ha påbörjats redan under den förra regeringen, men det gjordes inte. Då hade vi, nu när högkonjunkturen kommer, stått mycket bättre rustade i fråga om matchning på arbetsmarknaden.

Det som är väldigt intressant och som faktiskt är nytt är att vi har fullt kapacitetsutnyttjande i hela vårt högskolesystem just nu, trots att arbetsmarknaden går så bra. Så brukar det inte vara. Efterfrågan på utbildningsplatser brukar minska när arbetsmarknaden är stark. Men det är många som vill studera vidare. Det är också många äldre som vill komma in på högskolan. De vill vidareutbilda sig, fortbilda sig eller nyutbilda sig. Då behöver vi göra betydligt mer.

Sedan gäller det frågan om att öka attraktiviteten för de yrken där utbildningarna har ett för lågt söktryck – det gäller bland annat lärarutbildningen. Regeringen har investerat i lärarlönelyftet. Det är 3 miljarder årligen, som har gett 65 000 lärare 2 600 kronor mer i månaden. Det bidrar till en ökad attraktivitet för yrket och därmed fler sökande till lärarutbildningen.

Anf. 4 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag vill ta upp två saker som statsrådet nämner i sitt inlägg.

Det första är att det är ett problem att elever eller studenter kan för lite när de lämnar gymnasiet och börjar på högskolan. Många högskolor har institutionaliserat att de har ett överintag, för de vet att många kommer att hoppa av under det första läsåret. Men även om det kan vara bra att titta över en basårslösning borde huvudfokus självklart vara att styra upp gymnasieutbildningen och se till att människor faktiskt har det som krävs när de börjar på högskolan. Som det är i dag ser det lite olika ut när betyg sätts i olika delar av landet.

Det andra gäller vad alliansregeringen gjorde under de åtta åren och den ekonomiska kris som då var i Sverige, Europa och världen. Jag kan påminna statsrådet om att Sverige var det land av jämförbara länder som klarade den ekonomiska krisen allra bäst. Bland stora delar av exempelvis min generation och övriga 90-talister märktes den ekonomiska krisen inte alls. Det kan vara värt att ha med sig.

Herr talman! Den rödgröna regeringen har höjt skatterna på arbete och strävsamhet med över 40 miljarder kronor. Sverige var redan innan regeringen påbörjade det arbetet det land i OECD där det lönade sig allra minst att plugga. Det verkar som att den förda politiken inte på ett verkningfullt sätt uppmuntrar till högre studier och mer kunskap när det inte gör skillnad i livslönen så mycket som det gör i andra länder.

Det man kan säga i sammanhanget är att ett land får se mer av de värden som landet uppmuntrar. Det land där kunskap värderas högt får se fler människor göra det lilla extra. Kunskap kräver ansträngning – så är det verkligen. Det är inte lätt att plugga vidare. Det är inte bara att ställa sig på ett band och sedan bli färdig efter tre år. Det behövs piska, och det behövs morot.

I dag, med en marginalskatt på nära 60 procent, får man behålla mindre än hälften av lönen när man får en löneförhöjning. Progressiviteten i skattesystemet är, som vi vet, ganska brant. Jag tycker också att det ska finnas en progressivitet. Men när den är så brant att experter menar att värnskattens slopande skulle vara kostnadsneutralt finns det någon sorts varnings-tecken.

Herr talman! Om man vill öka livslönen för den som studerar är det marginals-katten som ska ned. I någon mening blir det en skatt på högre utbildning. Men vill man, som statsrådet ger uttryck för i sitt skriftliga svar och även i debatten, öka kopplingen till arbetsmarknaden finns det ett helt batteri av reformer som man skulle kunna införa.

Man kan till exempel titta på indikatorer för vad som ger medel i resurstilldelningssystemet. Man skulle kunna tänka sig en indikator som baserar sig på elevers betyg på den avslutande uppsatsen. Man skulle kunna tänka sig en indikator som handlar om antalet citeringar i andra lärosätens forskning. Eller det skulle kunna vara en indikator som exempelvis handlar om hur många av studenterna som inom två år efter avslutade studier har fått arbete inom det område som de har studerat.

I dagsläget vet vi att utbildningsinflation leder till att många jobb som tidigare enbart krävde gymnasiekompetens nu kräver högre utbildning – men det finns inte något krav på vilket program man ska ha läst. Det leder till att många med eftergymnasial kompetens får jobb – det är bra – men inte inom det område som de har studerat. Det är i någon mening ett slöseri med både tid och pengar.

Det skulle vara intressant att höra hur ministern ser på dessa förslag och om hon är öppen för att göra ett sådant omtag ifall styr- och resursutredningen föreslår det.

Anf. 5 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson säger att det är oattraktivt att välja högre utbildning i Sverige. Då kan man fundera på varför så många söker till högre utbildning, varför det är ett högt söktryck och varför platserna inte räcker till alla som vill läsa vidare. Det är faktiskt väldigt attraktivt att läsa högre utbildningar i Sverige. Man har också väldigt goda arbetsmarknadsutsikter.

Att jämföra med alla övriga OECD-länder är lite problematiskt. Man jämför då bruttolönerna, alltså lön före skatt. Det är riktigt att de i Sverige men också i de övriga nordiska länderna ligger lägre. Men man kan göra en mer korrekt jämförelse. Man ska komma ihåg att den högre utbildningen är avgiftsfri i Sverige. Den betalas alltså av samhället. Man har rätt att låna och få bidrag – det är väldigt förmånliga villkor. Man har också en stor andel offentlig pension i Sverige. Man har låga egna sjukvårdskostnader.

Allt detta är finansierat och betalat av samhället via skattsedeln. Så är det inte i USA, till exempel. Där förväntas en akademiker betala allt detta själv. När man justerar detta efter köpkraft ligger faktiskt Sverige och de övriga nordiska länderna över snittet för en akademiker.

Sedan gäller det marginals-katten. För att komma upp i nivåer som är i närheten av 60 procent måste man tjäna över 54 300 kronor i månaden. Jag kan säga: Det är inte en majoritet av de svenska akademikerna som ligger där. Det är en minoritet som tjänar så mycket. Därför berör detta väldigt få. Det är snarare annat än att man har en akademisk utbildning som leder till löner däröver, till exempel att man har ett chefsjobb. Det är också skillnad mellan att jobba i privat och offentlig sektor.



Men jag delar uppfattningen att det finns utbildningar där vi har ett för lågt söktryck – och det finns ett stort samhällsbehov. Vissa vårdutbildningar, framför allt för specialistsjuksköterskor, är sådana. Det är därför man nu tillsammans med arbetsgivarna tittar på hur man ska göra det mer attraktivt att vidareutbilda sig som sjuksköterska för att vi ska klara det här. Då handlar det om villkoren både under studietiden och efteråt.

Samma sak gäller lärarna. Vi ärvde ju en stor lärarbrist – 60 000 lärare förväntades saknas fram till 2019. Nu är vi nere på 52 000 lärare. Söktrycket har i och för sig gått upp, men det är fortfarande för få som utbildar sig mot behovet. Där gör vi en investering också tillsammans med parterna, med lärarlönelyftet, för att göra det mer attraktivt att utbilda sig till lärare, för det är ju viktigt både hur det ser ut när man kommer ut och hur det värderas i samhället i stort.

När det gäller dimensioneringen ska det, förutom att vi har en utredning som pågår som ska föreslå ett sammanhållet system i stället för att lägga på enskildheter och rycka ut delar, också vara en parlamentarisk referensgrupp, och vi ser fram emot Moderaternas bidrag i den diskussionen.

Det är dock viktigt att komma ihåg att högre utbildning även ska leda till ett innovationstryck på vår arbetsmarknad, både i offentlig och i privat sektor. Människor ska inte bara utbildas för dagens eller gårdagens arbetsmarknadsbehov utan också kunna starta egna företag och på så sätt bidra till att vi har en stark arbetsmarknad även framöver.

Anf. 6 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack till statsrådet för det svaret! För att börja i slutet av statsrådets svar måste jag säga att det är välkommet att utbildningen ska uppmuntra till att starta egna företag och se till att kakan växer snarare än att man bara fördelar den. Däremot tror jag att Sveriges stora utmaning, inte den kommande mandatperioden men de kommande 50 åren, kommer att handla mycket om hur vi omskolar människor i mitten av livet. Det nya arbetslivet ser helt enkelt inte ut som det gjorde i början av 1900-talet.

Statsrådet säger också i någon sorts passus att Moderaterna vill ha det som i USA. Det kanske är en gliring i och med att USA just nu präglas lite av oreda. Jag skulle vilja säga att jag kanske på vissa områden vill ha det som i USA – fast bättre.

Sedan säger statsrådet en del saker om lönsamheten i olika utbildningar. Jag tror att statsrådet, efter att styr- och resursutredningen har kommit, behöver titta särskilt på de utbildningar som leder till att man får lägre livslön än om man hade tagit ett jobb direkt efter gymnasiet. Det finns en del sådana utbildningar i Sverige, och jag kan tycka att det är lite av ett håån mot de människor som alltså tragglar sig igenom tre års utbildning och sedan börjar jobba, ofta i offentlig sektor, och ser sig omsprungna av sina tidigare studiekamrater som tog ett jobb direkt efter studenten.

I övrigt måste jag säga att jag ser fram emot styr- och resursutredningens förslag och allra främst de förslag som rör arbetsmarknadskoppling i högre studier. Det tror jag är det viktiga om vi ska stärka lönsamheten i den högre utbildningen, och jag är övertygad om att det här bör vara ett prioriterat område, inte bara för att människor i Sverige ska utbilda sig utan också för att vi ska kunna attrahera utländsk kompetens. Vi vet ju att öppenhet leder till tillväxt, och det vill jag gärna se mer av.

Anf. 7 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Jesper Skalberg Karlsson, för en intressant och givande debatt om ett ämne som är oss båda väldigt kärt! Jag ska först bara säga att jag verkligen delar Jesper Skalberg Karlssons perspektiv att man måste kunna utbilda sig genom hela livet. Man behöver fortbilda sig, man behöver kunna omskola sig och man behöver kunna specialisera eller fördjupa sig.

Vi ska också se till att människor som inte påbörjar en högre utbildning direkt efter gymnasiet kan göra det senare i livet. Vi behöver också se till att dessa möjligheter finns över hela landet och inte bara i de stora städerna. Det är till exempel så att 52 procent av Sveriges exportindustri finns utanför de stora städerna, och därför behöver vi kunna utbilda människor på plats. Det gäller också för att vi ska klara lärar-, läkar- och sjuksköterskeförsörjningen över hela landet och inte få för stora klyftor.

När det gäller att utbilda sig efter arbetsmarknadens behov är frågan: Är det gårdagens arbetsmarknad, det vi vet i dag, eller är det morgondagens arbetsmarknad? Det är otroligt viktigt att vi har en högre utbildning med lång hållbarhet och som också bidrar till att ställa om Sverige så att vi klarar både konkurrenskraft och samhällsutmaningar. Den särarten för den högre utbildningen ska vi värna. Det handlar om att starta egna företag, men det handlar också om att bidra med en innovationsförmåga till våra företag och till offentlig sektor.

När det gäller lönen är det arbetsgivarens ersättning för arbete som utförs. Jag håller med om att en del arbetsgivare har ersatt vissa grupper alldeles för lågt. Lärarna är en av de grupperna, och det är därför vi nu har satsat 3 miljarder på ett lärarlönelyft.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **§ 9 Svar på interpellation 2016/17:514 om Sveriges agerande i säkerhetsrådet i Västsaharafrågan**

Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman och ärade ledamöter! Lotta Johnsson Fornarve har frågat mig om Sverige har lagt fram ett tilläggsförslag i säkerhetsrådet för att inkludera de mänskliga rättigheterna i Minursos mandat. Lotta Johnsson Fornarve har även frågat om Sverige kommer att agera i FN:s säkerhetsråd för att den folkomröstning som FN beslutade om år 1991 kommer till stånd.

Regeringen stöder FN:s arbete som syftar till att nå en rättvis, ömsesidigt godtagbar förhandlingslösning där västsahariernas rätt till självbestämmande tillfredsställs. Sverige röstade den 28 april, tillsammans med samtliga andra säkerhetsrådsmedlemmar, för resolution 2351, som förlängde FN-insatsen Minursos mandat.

Under förhandlingarna agerade Sverige för att resolutionen skulle fokusera på återupptagna politiska förhandlingar samt för att humanitära frågor, mänskliga rättigheter och kvinnors deltagande tydligare skulle inkluderas i texten. Våra insatser bidrog till att resolutionen lyfte fram humanitärt stöd till västsahariska flyktingar, mänskliga rättigheter samt – för första gången – att kvinnor inkluderas i den politiska processen.

Vi drev, och fick gehör för, frågan om stärkt samarbete med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, OHCHR, detta även för att möjliggöra fler fältbesök i regionen. Sverige kommer också att ställa två militär-observatörer till FN-insatsens förfogande.

Antagandet av resolution 2351 föregicks av att Minurso återställdes till full funktionalitet samt att Marocko och Polisario drog sig tillbaka från buffertzonen i Guerguerat. Under säkerhetsrådsmötet där resolutionen antogs betonade Sverige att en folkomröstning bör övervägas i processen framöver.

Vårt slutmål är fortsatt en lösning på konflikten i Västsahara där väst-sahariernas rätt till självbestämmande tillfredsställs. Den senaste tidens framsteg visar tydligt på diplomatins och FN:s kraft och möjligheter i detta avseende.

Anf. 9 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret på min interpellation om Västsahara.

Under Sveriges snart sex månader i säkerhetsrådet har en ny resolution om Västsahara röstats igenom, precis som utrikesministern nämner. I resolutionen ges stöd för att försöka återuppta förhandlingarna mellan Marocko och Polisario. Omvärlden och särskilt FN:s säkerhetsråd har ett stort ansvar för att man tillåtit Marockos illegala ockupation av Västsahara att fortgå, en ockupation som pågått i 42 år mot FN:s och den internationella domstolens i Haag beslut som betecknar ockupationen som rättsvidrig.

Det är hög tid att ändra på det, och därför förväntar jag mig att Sverige spelar en aktiv roll i det arbetet när vi nu är medlemmar i FN:s säkerhetsråd. Det är därför bra att Sverige har drivit på att processen ska återupptas. Jag undrar dock vad det egentligen betyder.

Det som verkligen skulle göra skillnad är om FN:s säkerhetsråd skyndsamt får fart på processen för att folkomröstningen om Västsaharas självständighet ska komma till stånd – en folkomröstning som både Marocko och Västsaharas legitima representant Polisario förhandlat fram och undertecknat och som skulle ha genomförts redan 1992. Men 25 år senare har folkomröstningen ännu inte ägt rum, detta på grund av Marockos systematiska förhållningstaktik och sabotage. Det är självklart ett misslyckande för säkerhetsrådet och har också allvarligt skadat rådets kredibilitet och stärkt Marockos ställning.

FN-styrkan Minurso, som var satt att övervaka att folkomröstningen skulle komma till stånd, har i själva verket hamnat mer och mer i händerna på ockupationsmakten. FN:s säkerhetsråd borde för att återta kontrollen skyndsamt få fart på processen och fastställa ett datum för folkomröstningen. Det finns ingen annan acceptabel lösning på konflikten, som jag ser det.

Det är bra att Sverige har bidragit till att lyfta fram humanitärt stöd till väst-sahariska flyktingar, mänskliga rättigheter, kvinnors inkluderande i den politiska processen och till att stärka samarbetet med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter. Vidare har Sverige ställt två militär-observatörer till Minursos förfogande.

Det som verkligen hade gjort skillnad när det gäller de mänskliga rättigheterna hade dock varit om Minurso i den nya resolutionen hade fått ett utökat mandat till att även omfatta övervakning av mänskliga rättigheter. Men det skedde inte. Den västsahariska befolkningen i ockuperat område är fortfarande helt skyddslös.

Verkligheten för västsaharier i det ockuperade området präglas av förtryck och systematiska brott mot mänskliga rättigheter. Det är svårt att se vad Marocko har gjort för att förbättra situationen när det gäller de mänskliga rättigheter som uttrycks i resolutionen. Förtrycket i det ockuperade Västsahara pågår varje dag, vilket bland annat den kända västsahariska människorättsaktivisten Brahim Dahane nyligen vittnade om när han besökte Sveriges riksdag. Han berättade om den stenhårda ockupationen och hur västsaharier terroriseras, grips och utsätts för illegala rättegångar.

I praktiken råder sedan länge undantagstillstånd i det ockuperade Västsahara. Marocko har den totala kontrollen, inte FN. I stort sett inga oberoende observatörer eller journalister släpps in i landet. Det är förbjudet att kritisera kungen, islam eller Marockos rätt till Västsahara.

Ett MR-mandat för Minurso skulle tydliggöra de brott som sker mot mänskliga rättigheter i det ockuperade Västsahara. Det skulle även ge västsaharierna nytt hopp samt en möjlighet till upprättelse. Jag har inte riktigt fått svar på hur hårt Sverige drev den frågan i säkerhetsrådet.

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Regeringen aviserade i fjol en ny Västsaharapolitik, som ger fullt stöd till FN-processen och generalsekreterarens ansträngningar med en förhandlingslösning som slutmål.

Det som skedde den 28 april var ändå ett viktigt steg i rätt riktning. Sverige röstade för resolutionen, som förlänger FN:s fredsinsats i Västsahara. Att det blev ett enigt antagande av resolutionen visar också på de möjligheter som FN har för att åstadkomma en politisk lösning av Västsaharakonflikten.

Den här konflikten är en av de mest utdragna, precis som Lotta Johnsson Fornarve beskrev, och en av dem som har förekommit längst på säkerhetsrådets agenda. År 1975 flydde ett stort antal västsaharier till västra Algeriet. Efter mer än 40 år lever flyktingarna, nu också deras barn och barnbarn, fortfarande under svåra umbäranden i flyktingläger i den algeriska öknerna. Även om vapenstillestånd råder sedan 1991 är det riktigt att parterna inte heller har lyckats komma närmare en politisk lösning.

Under förra året nådde den politiska processen ett lågvattenmärke. De politiska förhandlingarna hade gått i stå, och Marocko hade också utvisat delar av FN:s insats i Västsahara. När sedan Marocko i augusti gick in i buffertzonen som skiljer parterna åt, och Polisario svarade med att göra detsamma, stod parterna 120 meter från varandra. Risken för konflikt var överhängande. Samtidigt var säkerhetsrådet i princip handlingsförlamat.

Det som har skett, och det vi tycker är lovande just nu för att ändå kunna återuppta processen, är att det finns en ny generalsekreterare. När António Guterres tillträdde som ny generalsekreterare i FN gjorde han förebyggande av konflikt till sin högsta prioritet. För att ge honom bästa möjliga stöd anordnade Sverige, som då var ordförandeland i säkerhetsrådet, en öppen debatt om förebyggande av konflikt. Det här är en av de kriser som den nya generalsekreteraren vill prioritera.

Det har nu dessutom utsetts en ny särskild representant. Nu ska namnet bekräftas, men det namn som förekommer visar på att frågan tas på allvar. Det är en person med politisk tyngd som kommer att kunna leda processen. Det betyder också mycket. Det innebär också en signal till båda parter att FN menar allvar den här gången. Det är en person med tyngd.

Vi tycker att vi har skapat en ny dynamik. Det här mandatet har länge ansetts vara ett av de mest svårförhandlade i rådet. Men här blev det ett momentum, med ny dynamik som Sverige använde. Därför blev det också ett slags vändpunkt. Sverige var mycket aktivt i rådet för att få in texter om humanitärt stöd till flyktingar, mänskliga rättigheter och att kvinnor ska inkluderas. Det gjorde vi därför att vi realistiskt insåg att det dessvärre inte går att argumentera för att få in ett MR-mandat i mandatet, så som är fallet med många andra mandat.

Det är ändå ett stort steg framåt att dessa punkter finns uttryckligen med i resolutionen. Vi kommer att fortsätta att uppmuntra en politisk lösning.

Anf. 11 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för förtydligandena! Jag håller verkligen med om att vi under förra året upplevde ett lågvattenmärke när det gäller processen. Det är positivt att det har tillträtt en ny generalsekreterare och ett nytt sändebud. Det är positivt. Jag hoppas att den nya resolutionen är ett steg i rätt riktning.

Men jag är ändå besviken över att Minurso är den enda fredsbevarande styrkan som inte har ett mandat att övervaka efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. Det är minst sagt anmärkningsvärt. Det är orimligt att västaharierna lämnas helt skyddslösa.

Även om det är svårt att få gehör för ett utökat MR-mandat tycker jag att vi måste fortsätta att driva kravet aktivt att Minurso ska få ett mandat för att övervaka de mänskliga rättigheterna. Även om det är tungt och svårt får vi inte ge upp. Det finns så många exempel på Marockos brott mot de mänskliga rättigheterna.

Ett tydligt exempel på ockupationsmaktens övergrepp är händelserna i samband med de fredliga protesterna 2010 i Gdeim Izik. Tusentals västaharier bildade tältläger i protest mot ockupationen och plundringarna av landets råvaror. Marockanska myndigheter svarade med att attackera lägret med gummikulor, vattenkanoner, tårgas och våld. Hundratals människor arresterades. Av dem dömdes 24 till långa fängelsestraff i en militärdomstol – efter att ha tvingats skriva på erkännanden efter att ha utsatts för tortyr. Det är ett domslut som starkt har kritiserats av omvärlden, bland annat Amnesty International, FN med flera.

Ett annat exempel på ockupationsmaktens brutalitet är övergreppen mot barn, som framgår av den rapport som brittiska NGO:n Adala UK sammanställt och skickat in till säkerhetsrådet inför diskussionen om den nya resolutionen. I rapporten, som grundar sig på hundratals vittnesmål med västahariska barn på ockuperat område, framgår att barn har utsatts för allvarligt våld och förtryck. Barn har fängslats, bundits, blivit slagna och torterats av marockansk polis. Många av barnen har blivit traumatiserade som ett resultat av den skräckfyllda behandlingen.

Därför är det så oerhört viktigt att FN tar ansvar för de mänskliga rättigheterna på ockuperat område och inte vänder bort blicken.

Det är också viktigt att säkerhetsrådet tar tydligt avstånd från Marockos plundring av Västsaharas naturtillgångar, till exempel fosfat och fiske. Det är en oerhört lönsam plundring för Marocko, och den bidrar till att stärka ockupationsmakten. Det är också viktigt att Sverige och övriga EU-länder respekterar EU-domstolens beslut från december 2016. I domen fastslås att Marocko inte har rätt till Västsaharas naturresurser. Jag hoppas verkligen att Sverige kommer att stå upp för folkrätten och försvara Västsaharas rätt till sina naturtillgångar och råvaror i framtiden.

Det är viktigt att Sverige är tydligt med att Marocko inte har någon som helst rätt till det ockuperade Västsahara. Området betecknas som ett icke självstyrande territorium av FN. Folkrättsligt kan Marocko inte göra anspråk på området. Inget land i världen har heller erkänt Marockos rätt till landet. Det skulle däremot vara till stor nytta om Sverige och andra länder erkänner den västsahariska staten.

Den absolut viktigaste uppgiften för säkerhetsrådet är att se till att folkomröstningen, som faktiskt båda parter en gång har varit överens om, äntligen kommer till stånd för att få stopp på den långa konflikten. Planerna för folkomröstningen finns där. Det skulle enligt många bedömare bara behövas några månader för att förverkliga omröstningen, om den politiska viljan finns.

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Två kommentarer, den första till diskussionen om de humanitära frågorna.

Under förhandlingarna om mandatförlängning för Minurso fokuserade vi från svenskt håll på just vikten av humanitärt stöd och respekt för de mänskliga rättigheterna. Då blev det så att resolutionen lyfte fram humanitärt stöd till västsahariska flyktingar, mänskliga rättigheter och kvinnors roll. Vi drev också och fick gehör för frågan om stärkt samarbete med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och att åstadkomma besök till exempel av honom.

Hur ligger det då till med detta? Det har ju tagits initiativ tidigare för att få Minursos mandat att omfatta övervakning av mänskliga rättigheter. Ett sådant initiativ togs senast år 2013 i säkerhetsrådet av USA, men det visade sig att stöd för det initiativet saknades.

Från svenskt håll skulle vi gärna se att mandatet utökas, men vi måste vara realistiska och medvetna om att det inte finns någon politisk möjlighet att få igenom det som det ser ut i säkerhetsrådet nu. Vi har dock på ett konstruktivt sätt bidragit till att lyfta fram vikten av och respekten för de mänskliga rättigheterna i Sahara, och jag tror att det anses att vi har varit lyckosamma i att faktiskt få in skrivningar i resolutionen.

Den andra kommentaren är till detta med associationsavtalet och därmed också jordbruks- och fiskehandelsavtalet och domslutet från EU-domstolen att det här inte är tillämpligt på Västsaharas territorium. Domstolen konstaterade ju bland annat att samtycke från det västsahariska folket krävs för att man ska kunna ingå ett sådant avtal och att sådant samtycke saknades.

Mot bakgrund av detta har den europeiska utrikestjänsten och kommissionen tagit fram ett förslag till förhandlingsmandat. Det syftar till att man ska ingå ett tilläggsavtal till associationsavtalet. I maj lade man fram förhandlingsmandatet, och rådet gav sitt godkännande. Då gjorde regeringen en tydlig nationell deklARATION om att ett framtida avtal måste respektera folkrätten inklusive EU-domens stadgande rörande det västsahariska folkets samtycke.

Regeringen har agerat under förhandlingens gång och fortsätter att agera, nu inom ramen för avtalsförhandlingarna, för att värna folkrätten och för att det västsahariska folkets rätt till självbestämmande ska respekteras. Det är vår inställning och vår linje i de här frågorna – att de ska drivas i enlighet med vår politik för Västsahara. Det kommer vi att fortsätta göra.

Anf. 13 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack så mycket, utrikesministern, för svaret!

Självklart är det bra att vi har fått igenom en del skrivningar när det gäller de mänskliga rättigheterna, precis som utrikesministern tydliggör. Särskilt detta med kvinnors deltagande i processen tycker jag är jätteviktigt.

Men det som verkligen betyder någonting när det gäller de mänskliga rättigheterna är att Minurso får mandat att övervaka de mänskliga rättigheterna. Det är inte rimligt att Minurso som enda fredsbevarande styrka inte har den rättigheten. Även om det är svårt att få igenom det får vi inte sluta driva frågan, menar jag, utan vi måste fortsätta kämpa för att Minurso ska få ett MR-mandat.

Folkomröstningen är också en otroligt central punkt. Där måste FN sätta ned foten och verkligen besluta att folkomröstningen ska äga rum och fastställa ett datum. Det är inte en orimlighet. Det är hög tid att denna långa ockupation som nu har pågått i 42 år äntligen får ett slut och att flyktingarna som befunnit sig i flyktinglägren under så många år får återvända till sitt land.

Jag har besökt de västsahariska flyktinglägren flera gånger. Jag har besökt den befriade delen av landet. Jag har försökt ta mig in i det ockuperade området men stoppats av Marocko. Alla västsaharier som jag träffar bekräftar att det jäser bland framför allt de yngre västsaharierna, som känner en stor frustration över att inget händer och därför vill återuppta den väpnade kampen. Det har man hittills lyckats stoppa, men jag tror att det finns en allvarlig risk att den väpnade kampen kommer att återupptas om inte någonting händer på riktigt.

Vi vill inte se ytterligare ett krig i Afrika; det vill vi verkligen inte. Men det börjar bli bråttom om vi ska kunna förhindra det, tror jag.

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för en bra debatt om ett angeläget ämne!

Jag håller med om att det viktiga nu är att kunna sätta sitt hopp till ett återupptaget FN-spår. Det har ju som jag beskrev nått sitt lågvattenmärke, där man inte från något håll hade någon tilltro till FN:s förmåga att ta sig an den här frågan.

Nu har vi en ny generalsekreterare, vi får ett nytt sändebud eller en ny särskild representant och vi har kunnat se att det finns en ny dynamik och en ny politisk vilja att ta sig an de här frågorna. Jag tycker att resolutionen var ett uttryck för det och att vi lyckades väl med att få in de här elementen som ett första steg.

Vi skulle helst vilja se ett mandat som innehåller en MR-komponent, som de andra FN-resolutionerna och mandatet gör. Men det har varit politiskt omöjligt, och vi måste vara realistiska. Det är viktigt att ta steg för steg och att se till att vi får en bra arbetsmiljö och bra möjligheter för ett nytt sändebud att ta sig an det här. Vi tycker ändå att de positiva steg som har tagits är exempel på vad diplomatins och FN:s kraft kan göra och vilka möjligheter som kan skapas.

Det vi tänker göra från svensk sida är att genomföra västaharapolitiken med humanitärt bistånd, fokus på MR och folkrätt, högnivåkontakter med parterna och civilsamhället och att förstärka Minurso. Vårt humanitära stöd till flyktingarna fortsätter, och vi hoppas kunna se möjligheter till mer långsiktiga stödformer. Vi ställer också två militärobservatörer till förfogande för Minurso.

Vi hoppas på en lösning på konflikten i Västsahara där det västahariska folkets rätt till självbestämmande tillfredsställs.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **§ 10 Svar på interpellation 2016/17:552 om fortsatt sjunkande antal poliser i Sverige**

Anf. 15 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Roger Haddad har frågat mig vad jag och regeringen vill göra för att locka tillbaka de poliser som fortsätter att lämna yrket i förtid. Han har också frågat vilka åtgärder jag och regeringen vidtar för att öka intresset samt fylla platserna på polisutbildningen. Han har slutligen frågat om Socialdemokraternas uttalande om att anställa 10 000 fler inom polisen också är regeringens mål och hur det i så fall ska genomföras konkret med tanke på den situation vi befinner oss i idag.

Regeringen har föreslagit och aviserat tillskott till Polismyndigheten på sammanlagt drygt 2,7 miljarder kronor under perioden 2017–2020. Regeringen ser behov av att verksamheten vid Polismyndigheten fortsätter att stärkas för att möta regeringens ambitioner. Därför avser regeringen att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen för 2018.

Jag har på senare tid fört samtal med Polismyndigheten och Polisförbundet om hur kompetensförsörjningen bäst ska utformas för att möta kravet på ökad rekrytering de närmaste åren samt om polisanställdas arbetsmiljö och arbetsvillkor. Vi är överens om att god arbetsmiljö, bra arbetsvillkor och hög status bidrar till att fler vill bli poliser, att fler poliser stannar kvar i yrket och att fler av dem som har slutat lockas tillbaka. Det är i grunden Polismyndighetens ansvar att arbeta aktivt med dessa frågor.

Det faktum att man under senare tid inte lyckats fylla alla platser på polisutbildningen har flera anledningar, exempelvis att lämpliga kandidater valt att hoppa av rekryteringen. Regeringen har därtill uppmärksammat den ansträngda situationen i prövningsverksamheten vid Totalförsvarets



rekryteringsmyndighet, som riskerar att leda till att inte tillräckligt många sökande kan testas kommande sökomgång. Polismyndigheten och Totalförsvarets rekryteringsmyndighet arbetar med att säkerställa inflödet av nödvändigt antal lämpliga kandidater. Det ska självklart inte stå platser tomma på polisutbildningen. Jag kommer därför att noga följa hur rekryteringsprocessen utvecklas.

Prot. 2016/17:131

26 juni

-----

Svar på  
interpellationer

Anf. 16 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Tack så mycket, inrikesministern, för svaret!

Anledningen till att Liberalerna ställde ytterligare en interpellation är fortsatta problem i Sverige med polisavhopp – poliser som slutar i förtid, poliser som förtidspensionerar sig, poliser som kanske vill gå ned i tid och ta ut deltidspension men inte får det och till slut lämnar yrket.

Det som bekymrar mig mest, herr talman, är att de siffror jag fick för en månad sedan visar att det är fler yngre poliser som lämnar yrket – poliser under 40 år. De har alltså utbildats i två och ett halvt år och aktivt sökt sig till ett jätteviktigt yrke men väljer sedan av olika skäl att lämna Polismyndigheten. Det är detta som är allvarligt.

Vi kan leka med siffror: Har vi fått fler poliser, fler polisanställda eller färre poliser? Men jag konstaterar för vår del, utifrån det underlag jag har från polisen, att det exempelvis i år är 349 poliser som av olika skäl har slutat vid myndigheten – några har naturligtvis gått i förtidspension. Jag tycker att detta är mycket allvarligt, och vi har knappt hunnit halvvägs in på året.

Vad blir konsekvensen om denna utveckling fortsätter? Vi kan varje dag ta del av rapporter i medierna men också göra egna besök i utsatta och särskilt utsatta områden. Polisen redovisade nyligen att det skett en ökning av antalet särskilt utsatta områden, där det råder parallella strukturer. Man vågar inte vittna, tipsa polisen, berätta vem som har skjutit vem eller hjälpa samhället att få bukt med de skjutningar och mord vi ser.

Men vi ska inte bara fokusera på de särskilt utsatta områdena. Det finns också andra kommuner och stadsdelar i vårt land där en polisiär närvaro saknas. Där upplever man otrygghet och att polisen har kommit längre från medborgarna.

I denna debatt har jag ytterligare en fråga, herr talman. Socialdemokraterna och inrikesministern gick nyligen ut och sa att man vill få fram 10 000 fler polisanställda. Men vi lyckas inte ens i dag fylla de 800 platserna på polisutbildningen, med tre lärosäten utspridda över landet. Det finns fortfarande mellan 100 och 150 tomma platser. Det skulle krävas oerhörda satsningar men också ett ökat söktryck för att nå 800 fyllda platser inom befintliga ramar.

Jag har läst svaret, herr talman, flera gånger – upp och ned, fram och tillbaka. Men jag har inte hittat svaret från inrikesministern på frågan hur regeringen ska få 10 000 fler polisanställda. Hur ska han locka och rekrytera?

Jag får inte heller, fast vi återkommande har tagit upp detta i ett och ett halvt år, något svar på frågan vad regeringen gör för att stoppa avhoppet. Vad gör regeringen för att locka tillbaka poliser till detta viktiga yrke? Inga svar får jag, och det är helt oacceptabelt.

Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Roger Haddad har ett högt tonläge. Vi kanske ändå för kammarens skull ska upplysa honom om att personalomsättningen för poliser vid Polismyndigheten är 4,9 procent på ett helt år. Snittet för statliga myndigheter i Sverige är 12 procent, alltså mer än dubbelt så högt som för polisen.

Kanske kan Roger Haddad upplysa kammaren om vad personalomsättningen är på Liberalernas riksdagskansli, så att vi kan jämföra. Det är en verksamhet som Roger Haddad själv ansvarar för. Då får vi se hur flykten ser ut från Liberalernas riksdagskansli. Det är nämligen så, herr talman, att poliser inte är livegna. De kan faktiskt också välja ett annat yrke, och de går också i pension. Närmare bestämt utgörs hälften av personalomsättningen inom polisen av åldersavgångar.

Det stämmer som Roger Haddad säger att vi har mer än dubblat antalet platser på Polishögskolan, jämfört med den tid då den moderatledda regeringen med stöd av Liberalerna styrde Sverige. Det stämmer också att det är fler som tas in på Polishögskolan nu än när Liberalerna var i regeringsställning.

Något som Roger Haddad kanske kunde ha nämnt men inte gjorde är att det vid den senaste intagningen var 9 000 personer som sökte till de 800 platserna. Roger Haddad får gärna jämföra med andra yrken och hur söktrycket ser ut för dem. Söktrycket till polisen är till och med så stort att antagningsmyndigheten har svårt att hänga med i ökningen av antalet sökande. Detta är ett skäl till att vi inte fyller platserna.

Vad vill då regeringen göra ytterligare? Man kommer från Polismyndighetens sida att inleda en större rekryteringskampanj, inte för att öka antalet sökande utan framför allt för att öka bredden bland de sökande så att vi får fler med olika bakgrund som söker sig till polisyrket. Detta tror jag är viktigt för att öka kvaliteten i polisverksamheten.

Vi planerar också att öppna två nya lärosäten, och vi har kraftigt ökat möjligheten att både söka och studera på distans till polis. En stor del av de praktiska momenten i polisutbildningen kan nu göras på den lokala polisstationen. På så sätt blir anknytningen till det lokala polisarbetet starkare. Vi har också förändrat så att man redan vid antagningstillfället får veta var man kommer att jobba för att göra det ännu mer attraktivt att söka och jobba som polis.

Utöver allt som jag nu har anfört behöver vi förbättra arbetsvillkor och arbetsmiljö för de polisanställda, både för att polisen ska vara en attraktiv arbetsgivare och för att folk som har valt att prova på andra yrken ska vilja komma tillbaka till polisen. Vi har nu en nationell samling med polisfacket och de andra facken för att tillsammans komma fram till vad som krävs för att förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor. Vill Liberalerna vara med i det arbetet, så absolut!

En av de saker som polisfacket lyfter fram som viktiga för att höja statusen för arbetet är att man gör polisens utbildning till en högskoleutbildning. Det vore intressant att höra vad Liberalerna anser om det kravet från de polisanställda.

Anf. 18 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Under inrikesminister Anders Ygeman har Sverige färre poliser, även i yttre tjänst. Om jag har fel vill jag att du, Anders Ygeman, rättar mig i denna kammare.

Varje dag kan vi höra inrikesministern gå ut till allmänheten och säga att vi aldrig har haft så många poliser, och nu har han börjat lägga till polisanställda. Men denna debatt handlar om antalet poliser – uniformerad polis och poliser som har gått två och ett halvt år och jobbar inte minst i yttre tjänst men också inomhus. Antalet poliser i Sverige, Anders Ygeman, är färre nu.

Vi har aldrig haft så få poliser som de senaste sju åren, under din tid som minister. Vi har 19 676 poliser, men där har man även räknat in 300 polisaspiranter. Egentligen är antalet färdigutbildade poliser i tjänst alltså ännu lägre, ungefär 19 300.

Men inrikesministern säger ingenting om det som är viktigast för att höja yrkets attraktivitet och locka tillbaka poliser, nämligen dels arbetsmiljö, som har nämnts, dels lönesatsning och karriärmöjligheter. För drygt en månad sedan hade vi en liknande debatt om lönerna, och då sa regeringen att detta är arbetsgivarparternas ansvar. Att Socialdemokraterna går ut och lovar en nationell lärarlönesatsning är tydligen okej, men inte en nationell polislönesatsning.

Jag vill ha besked i dag, inrikesministern. Varför lägger regeringen inte fram någon lönereform för att behålla och locka tillbaka de hundratals poliser som har slutat? Detta är fullt möjligt.

Jag läste nyligen en intervju med rikspolischef Dan Eliasson i Svenska Dagbladet. Han sa att han inte har någon möjlighet att höja polisernas löner. Jag hör ibland statsministern och även inrikesministern gå ut och säga att vi måste höja polisernas löner. Jag vet inte om det är slarvigt eller underbyggt.

Om inte rikspolischefen kan göra det måste jag rimligen, herr talman, vända mig till ansvarig regering och ansvarigt statsråd, nämligen inrikesministern. Är det regeringen som måste ge signalen till rikspolischefen och Polismyndigheten om att man avsätter x kronor i budgeten för att de ska kunna påbörja en lönereform? Ja eller nej?

När det gäller antalet antagna till polisutbildningen har jag noterat att det är många som har sökt, och det är mycket positivt. Det nämndes här att det är 9 000 som har sökt. Men det är 693 av dessa 9 000 studenter som är kallade till höstens polisutbildning. Vi får se hur många av dessa 693 som faktiskt påbörjar sin utbildning. Det räcker inte att de bara klarar testerna, kallas och antas. De måste också påbörja och helst slutföra utbildningen.

Vi från Liberalerna har aviserat detta under lång tid. Vi lade mycket pengar redan förra året, vilket inte regeringen gjorde, på att utöka antalet civilanställda men också antalet poliser. För att vi från Liberalerna ska vara realistiska och trovärdiga och för att man ska nå 5 000 fler poliser betonar vi hela tiden att man är helt beroende av att locka tillbaka hundratals utbildade poliser som har slutat i förtid för att de inte har känt sig trygga i Polismyndigheten.

Vad är Socialdemokraternas svar?

Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag noterar ändå att jag försökte svara på alla Roger Haddads frågor, även de frågor som låg utöver det som interpellationen handlade om. Men Roger Haddad bemödade sig inte ens om att försöka svara på min fråga. Han kanske gör det i sitt sista inlägg.

Även om det upprör Roger Haddad är det fortfarande ett faktum att vi satsar mer pengar på polisen än vad vi någonsin har gjort tidigare. Vi har fler polisanställda i Sverige än vi någonsin har haft tidigare.

Antalet poliser varierar lite grann. Men antalet ligger kring 20 000 – ibland lite över och ibland lite under. Svårare än så är det inte. När vi går in i valrörelsen kommer vi sannolikt återigen att ha fler poliser än vi någonsin har haft tidigare. Jag hoppas att Roger Haddad kommer att glädjas över det.

Jag vill också understryka att många av de civilanställda som vi har inom polisen gör mycket viktiga arbetsuppgifter och bidrar till att många allvarliga brott kan lösas. Jag vill varna för att man gör en motsättning mellan dem som har polisutbildning och dem som har andra viktiga utbildningar. Vi har viktiga analytiker, och utan dem tror jag inte att exempelvis morderna på Vår krog & bar i Göteborg hade kunnat redas ut. Vi har i dag civilanställda som sköter gränskontrollen i syd. Det är ett mycket viktigt arbete. Vi har civilanställda som är med och gör arbetsplatskontroller. Antalet arbetsplatskontroller har tredubblats. 232 personer utan uppehållstillstånd har hittats vid dessa arbetsplatskontroller. Det görs tre gånger fler arbetsplatskontroller nu än när Liberalerna var i regeringsställning.

När det gäller lönebildningen har vi någonting i Sverige som kallas den svenska modellen. Det innebär att löner i Sverige sätts vid förhandlingar mellan arbetstagare, organiserade i fria fackföreningar, och arbetsgivare. Det är en modell som har tjänat Sverige väl men som också har tjänat Sveriges löntagare väl. Det är nämligen en modell som har kunnat kombinera reallöneökningar och låg inflation. Jag tror att det är någonting som vi alla ska slå vakt om. Vi ska så lite som det går gå in och peta i och efter eget tyckande påverka denna lönebildning.

Det är bra att Roger Haddad i dag säger sig vilja höja lönerna. Samtidigt vill han bilda regering med andra partier som säger sig vilja sänka löner. Då är frågan: Är det här i kammaren som ska lönerna sättas? Är det här vi ska bestämma om sjuksköterskorna ska få höjda eller sänkta löner och om de nytilkomna på arbetsmarknaden ska få sänkta eller höjda löner? Eller tror vi på den svenska modellen där lönerna förhandlas mellan arbetsgivare och arbetstagare?

Jag menar att om vi vill ha reallöneökningar på sikt måste vi slå vakt om den svenska modellen. Vi kan bara titta ut i vår omvärld, där klåfingriga politiker har varit inne och petat i lönebildningen. Det har sällan slutat bra.

Även om jag är stolt över det lärarlönelyft som regeringen har gjort finns det ändå lärdomar att dra av detta. Mottagandet har inte varit entydigt positivt från arbetstagarorganisationerna på skolsidan. Jag tror att få skulle vilja se motsvarande på andra områden i politiken.

Det stämmer att vi har lite växtvärk i fråga om intagningen, vilket Roger Haddad ger uttryck för. Det beror på att vi har en mer än dubbelt så

stor intagning som när vi hade en borgerlig regering. Vi har fler som studerar än när vi hade en borgerlig regering. Jag är övertygad om att det också kommer att ge fler poliser.

Vi jobbar mot ungefär samma mål. Vi har en lite högre ambition än Liberalerna. Men låt oss jobba tillsammans för att Sverige ska få fler och bättre poliser.

Anf. 20 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Först vill jag rikta mig till de civilanställda inom polisen, som gör ett viktigt jobb. I Liberalernas budget från i höstas anslags mer pengar till att anställa 1 100 fler civila inom Polismyndigheten, utöver regeringens budget. Så kom inte, herr inrikesminister, och tala om för Liberalerna att vi inte satsar på de civilanställda! Satsningen på dem måste absolut gå hand i hand med satsningen på poliserna.

Herr talman! Jag förstår att inrikesministern inte har ekonomi för att berätta hur han ska nå 10 000 fler polisanställda, oavsett uppdelning, och definitivt inte hur han ska uppnå ett antal tusen fler poliser. Det räcker inte med retorik. Det måste vara trovärdigt och realistiskt.

Jag har suttit en halv dag med Rekryteringsmyndigheten och tittat på hur många fler som behöver ansöka, antas och så vidare för att man ska uppnå dessa astronomiska siffror. Vi talar om 25 procent eller 30 procent fler i alla kategorier. Ni har ingen trovärdig finansierings- eller rekryteringsplan. Det är därför det är viktigt med lönesatsningar.

Återigen: Inrikesministern har ett anförande kvar. Rikspolischefen säger att han inom ramen för den svenska modellen på arbetsmarknaden inte kan höja polisernas löner även om han skulle vilja. Staten är arbetsgivare för svensk polis.

Då tycker jag, som ledamot i justitieutskottet, att det är rimligt att fråga rikspolischefens chef, nämligen inrikesministern: Tänker ni ta ett ansvar och lägga fram en lönereform när det gäller svensk polis?

Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag ska börja med det sista som Roger Haddad tog upp. Vi kommer att skjuta till mer pengar till polisen i den budget som kommer i höst. Roger Haddad får ge sig till tåls tills denna budget presenteras med de exakta siffrorna.

För att det inte ska råda några missförstånd vill jag återigen säga följande: Vi har fler polisanställda än när Liberalerna var med och styrde Sverige. Vi satsar mer pengar på polisen än när Liberalerna var med och styrde Sverige. Vi tar in fler studenter till polisutbildningen än när Liberalerna var med och styrde Sverige. Vi har fler utbildningsplatser för poliser än när Liberalerna var med och styrde Sverige. Vi har fler poliser som kommer in på distansutbildning än när Liberalerna var med och styrde Sverige.

Vi är inte nöjda med detta, trots att vi på alla dessa punkter har gått framåt jämfört med när Liberalerna var med och styrde Sverige. Vi vill mer. Det är därför vi har satt upp målet om att det ska bli 10 000 fler polisanställda i Sverige. Det är därför vi vill starta två nya polishögskolor, det är därför vi har påbörjat samtal med polisfacket om hur vi kan förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor för våra poliser, och det är därför vi i våra budgetar har skjutit till mer ekonomiska resurser till polisen.

Jag är i grunden stolt över det hårda arbete som många poliser gör där ute. Vi behöver få ut ännu mer av polisen och av polisens resurser. De poliser som jobbar där ute behöver få fler arbetskamrater. De måste få bättre utrustning och konkurrenskraftiga arbetsvillkor. På det sättet kommer vi att bygga en bra poliskår bättre, och på det sättet kommer vi också att kunna locka fler nya poliser till yrket.

Herr talman! Avslutningsvis kan jag konstatera att Liberalerna, under de åtta år som de var ansvariga för svensk polis, inte tyckte att det var angeläget att göra någon polislönereform. Mycket av den löneeftersläpning som svensk polis har kom till under dessa år.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **§ 11 Svar på interpellation 2016/17:563 om den it-attack som drabbat världen**

Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig vad min kortsiktiga plan för att stärka informationssäkerheten på våra myndigheter är och vad den långsiktiga strategin för att skydda samhället från attacker mot it-system är.

Informationssäkerhet är ett högt prioriterat område. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att stärka samhällets informationssäkerhet. Obligatorisk it-incidentrapportering för statliga myndigheter har införts, en utredning om risker i samband med utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet har tillsatts och ett tekniskt detekterings- och varningssystem riktat till de mest skyddsvärda verksamheterna tillhandahålls av Försvarets radioanstalt.

Det pågår ett arbete med att modernisera och skärpa säkerhetsskyddslagen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har tillförts ökade resurser för att stärka samhällets motståndskraft mot it-angrepp, och Försvarsmakten har regeringens uppdrag att med stöd av Försvarets radioanstalt och eventuellt övriga berörda myndigheter utveckla och förstärka Sveriges cyberförsvaret.

Regeringen kommer inom kort att presentera en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet. Strategin ska bidra dels till att skapa långsiktiga förutsättningar för samhällets aktörer att arbeta effektivt med informations- och cybersäkerhet, dels till att höja medvetenheten och kunskapen om dessa frågor i samhället.

EU:s direktiv om en hög gemensam nivå av säkerhet i nätverk och informationssystem innebär också att det kommer att ställas särskilda krav på säkerhetsåtgärder och it-incidentrapportering för vissa leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster. Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur NIS-direktivet ska genomföras i svensk rätt, och utredningens betänkande remissbehandlas för närvarande.

Jag kommer att fortsätta att noga följa arbetet med att stärka samhällets informationssäkerhet och vid behov vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Cybersäkerhet, och närmare bestämt svensk cybersäkerhet, är en jätte viktig fråga.

Det är ett känt faktum att vi är väldigt sårbara. FRA gick tidigare i år ut och berättade att Sverige varje månad utsätts för 10 000 cyberattacker från utländsk makt. Man berättade också att det finns cyberspioner som jobbar aktivt på att kunna slå ned Sverige, någonting som exempelvis Ukraina har blivit utsatt för två år i rad. Sist var det en kall natt förra året – jag tror att det var den 22 december – när uppemot en kvarts miljon ukrainare blev utan ström.

Vad detta skulle kunna få för konsekvenser i ett skymningsläge i svensk försvarsförmåga är någonting vi bara kan spekulera i, men vi är väldigt sårbara. En attack mot Sverige sker naturligtvis mot den svagaste punkten, och detta är en svag punkt. Det är också någonting som har visats på olika sätt; exempelvis gjorde Riksrevisionen en undersökning för tio år sedan och ytterligare en undersökning nyligen, och man kom fram till att det inte har blivit bättre.

Man pekar på att de statliga myndigheterna jobbar var och en för sig på detta och inte har någon särskild nivå. Det blir alltså väldigt olika nivåer på hur det fungerar, och man säger att det inte blir bra. Det blir dyrt, och det fungerar inte tillräckligt bra. Då är frågan: Vad, mer bestämt, tänker statsrådet göra?

Jag är med i Försvarsberedningen, och vi var i Litauen alldeles nyligen. Där har man ett imponerande arbete när det gäller cybersäkerhet. Man har helt enkelt gjort så att man har en speciell myndighet som har ansvaret för försvarsmakten, de statliga myndigheterna och även it-infrastruktur som är betydelsefull för landet. Man är också noga med att man har en lagstiftning som fungerar och som gör att man exempelvis kan stänga ned en dator – var den än finns i landet – så länge det behövs om man kan spåra att viktig information tas därifrån.

Det skulle vara mycket välgörande och intressant att i nästa inlägg få höra mer specifikt vad som är nästa steg. Tycker statsrådet att det är okej att vi som i dag har sex myndigheter som ansvarar för cybersäkerhet? Är det inte väldigt stor risk att det faller mellan stolarna? Är det inte bättre att som i Litauen skapa en cybersäkerhetsmyndighet? Många andra länder har det, och myndigheten har då ansvaret. Riksrevisionen påpekade att man från MSB inte får tillräckligt mycket hands-on när det gäller hur man gör.

Frågan är om detta är någonting som regeringen ser framför sig. Hur ser statsrådet på lagstiftningen – är den tillräcklig? Jag är säker på att statsrådet har tittat på Baltikum och Litauen och att han vet ungefär hur man har lagt upp det där. Med tanke på att cyberattacker ökar – vi hörde nu i helgen om den i Storbritannien – vad är regeringens plan för att förbättra cybersäkerheten mer specifikt?

Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Låt mig först bara notera att de som föreslår en cybersäkerhetsmyndighet inte tycker att exempelvis FRA ska sluta med sitt cybersäkerhetsarbete, vilket innebär att det skulle bli sju myndigheter som hade ansvaret i stället för sex. Du kan nämligen inte frigöra den enskilda myndighetens ansvar för den egna informationssäkerheten och it-säkerheten.

Det riskerar alltså att bli spel för galleriet – det låter politiskt kraftfullt men är i praktiken en mindre säker lösning.

Den riksrevisionskritik Mikael Oscarsson tar upp är naturligtvis gravande. Men det hade ändå varit klädsamt om du berättade vad som var huvudpunkten i Riksrevisionens kritik, Mikael Oscarsson, nämligen att den borgerliga regeringen inte hade agerat trots rapporten åtta år tidigare. Man hade – det var den viktigaste punkten – inte infört obligatorisk it-incidentrapportering, trots att Riksrevisionen hade föreslagit det. Jag kan som ödmjukt ansvarigt statsråd konstatera att vi nu har gjort detta och därmed prickat av den viktigaste punkten i Riksrevisionens granskning, vilket den borgerligt ledda regeringen inte klarade av under åtta år vid makten.

Vi går också vidare. Vi skärper säkerhetsskyddslagen, det vill säga både klassificeringen av information och vilket säkerhetsansvar de olika myndigheterna har. Vi kommer inom kort att presentera en ny nationell informations- och cybersäkerhetsstrategi, vilket jag gav uttryck för i svaret. Vi har gett i uppdrag till alla de bevakningsansvariga myndigheterna att redovisa vilka åtgärder de vidtar för sitt systematiska säkerhetsskyddsarbete.

Vi har gett ökade anslag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att stärka förmågan att stå emot it-angrepp och stärka det psykologiska försvaret. Vi har tagit emot utredningen om NIS-direktivet, där det sannolikt blir ytterligare områden i samhället som omfattas av den obligatoriska it-incidentrapporteringen. Vi har också tagit fram förslag till hur Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, ska kunna tillhandahålla sensorkapacitet till myndigheterna. Det ökar också värdet för myndigheterna av att vara med och bidra till det obligatoriska it-incidentrapporteringssystemet.

Sammantaget vidtar vi en lång rad olika åtgärder för att stärka vår förmåga att detektera och hantera it-angrepp. Detta är en fråga som inte kommer att försvinna. I takt med att samhället digitaliseras alltmer – i takt med att information i allt lägre grad finns i pappersform och i allt högre grad i digital form – krävs det att alla som hanterar informationen har ett aktivt säkerhetsskyddsarbete. Vilken information är viktigast att värna? Hur kan vi värna informationen?

Det kanske till och med är så att man på de mest säkerhetsberoende myndigheterna får ha systemen off-grid, det vill säga utan uppkoppling till internet, och i värsta fall bara ha dem i analog form – i pappersform – för att säkerställa att informationen inte sprids. För övriga myndigheter och verksamheter krävs dock att man har höga säkerhetsambitioner.

Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Som jag var inne på förut är detta ett stort och växande problem. Vi har sett hur man agerar i valrörelser i lite olika delar av världen, inte minst i Amerika.

Nyligen gick också FRA ut och pekade ut en statlig aktör som ansvarig för den mycket omfattande it-attacken Cloud Hopper mot Sverige. Detta var någonting som drabbade oss i början av april. FRA gick igenom hur en främmande stat infiltrerar företag och myndigheter genom tjänsteleverantörer. Skadlig kod placeras ut för att skapa en fjärrkontroll. Den främmande staten kommer via betrodda administratörskonton åt kunder hos



tjänsteleverantörer, myndigheter, statliga bolag och industrier. Den främmande staten kommer även åt deras nätverk. Därefter kan den främmande staten helt sonika – som i en kiosk, mer eller mindre – ta den information som finns.

Det var precis detta som Riksrevisionen påpekade när man sa att cybersäkerheten är alldeles för dålig hos en lång rad myndigheter.

Naturligtvis är detta alliansregeringens fel – det är alltid så i interpellationsdebatter. Trots att regeringen nu har haft ansvaret i tre år pekar man alltid på något som skedde för åtta eller tolv år sedan. Men nu, herr talman, ligger ansvaret på regeringen att göra någonting.

En annan incident skedde i maj. Då drabbades minst 99 av världens 195 självständiga stater av en cyberattack. Detta var en annan typ av attack, där datorer blev låsta och angriparna krävde motsvarande 5 000 kronor för att låsa upp dem. Detta stoppade operationer i Storbritannien och skapade problem runt om i världen.

I mars blev även den norska försvarsmakten hårt attackerad.

Tycker statsrådet att det är rimligt att sex myndigheter delar på ansvaret? Om statsrådet inte vill ha en ny myndighet kunde han åtminstone ge en myndighet huvudansvaret – vore inte det mer rimligt? Denna myndighet skulle kunna se till att erbjuda den hjälp som efterfrågas av de statliga myndigheterna, vilket också påpekades i Riksrevisionens rapport.

Det finns i dag ingen lägstanivå som myndigheterna behöver ligga på, vilket gör att säkerheten skiftar väldigt mycket mellan de olika myndigheterna.

Frågan är då: Hur ska detta lösas? Det är bra att detta med att man ska anmäla incidenter har kommit, men hur är det med privata företag? Är det inte rimligt att även de rapporterar in incidenter?

Frågan kvarstår alltså: Hur tänker regeringen agera framöver? Och hur ser ministern på det system som finns i Litauen, som är framstående vad gäller it-säkerhet?

Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag tror att det exempel som Mikael Oscarsson tog upp med ransomware illustrerar problematiken ganska väl. Detta var ett säkerhetshål som var vida känt. De företag, myndigheter och privatpersoner som antingen hade uppdaterat sin programvara eller hade en fungerande brandvägg var alltså inte mottagliga för detta hot.

Detta är den mest rudimentära nivån av it-säkerhet – man bör ha en fungerande brandvägg och uppdaterade program. Det finns ingenting i vår myndighetsstruktur som kan se till att detta händer. Det är i stället den enskilda myndigheten, den enskilda privatpersonen och det enskilda företaget som måste ta ansvar för att den mest basala it-infrastrukturen finns på plats.

Det vore som att fråga sig varför vi inte har någon ansvarig låsmyndighet när någon har gjort inbrott då dörren stod öppen. Det måste finnas ett eget ansvar. Det är kristallklart att myndigheterna har detta ansvar och att de ska ta det.

Men för att ytterligare tydliggöra detta kommer nu en ny säkerhets-skyddslag. Där tydliggör vi myndigheternas ansvar, vilken nivå de ska ligga på samt klassificeringen av olika slags information och vilka säkerhetsåtgärder som måste vidtas.

Mikael Oscarsson frågade om obligatorisk it-incidentrapportering inte också borde gälla privata sektorer som är viktiga för hela samhället. Mitt enkla svar på den frågan är: Ja. Det kommer med NIS-direktivet. Jag tror att det är de åtta sektorer som pekas ut där, bland annat bank- och finansvärlden, som ska vara delar av detta.

Jag tror att detta är viktigt för att stärka vår förmåga. Den obligatoriska it-incidentrapporteringen är naturligtvis också viktig för att stärka möjligheten för andra att dra nytta av detta – om någon har råkat ut för ett hot eller någon sorts påverkan kan man stärka den andra myndigheten.

Detta rullar vi alltså ut. Men oavsett om det rör sig om FRA, polisen, MSB eller den av Mikael Oscarsson efterfrågade digitalsäkerhetsmyndigheten kommer myndigheten i fråga inte att vara ute och uppdatera folks programvaror eller brandväggar. Man måste klara den delen av it-säkerheten själv – som privatperson, som företag och som myndighet.

Jag besökte FBI häromåret. De har producerat en lista med de åtta vanligaste säkerhetsluckorna, via vilka tusentals människor råkar ut för intrång. Dessa åtta säkerhetsluckor är kända. De finns publicerade på varenda hemsida. De har tryckts upp i tidningar av FBI. De ingår i varenda uppdatering av Windows och av brandväggar. Men ändå drabbas miljoner av detta.

Svaret på detta är inte en ny myndighet. Svaret är i stället att höja medvetandegraden bland användare, it-säkerhetschefer, kommuner och myndigheter. Man kan inte lägga ansvaret för it-säkerheten på vaktmästaren, utan man måste ta ett eget ansvar för den information man hanterar och för den verksamhet man bedriver, precis som i alla andra aspekter av verksamheten. It är inte någonting separat vid sidan om, utan det är en del av kärnverksamheten.

Därför är det också feltänkt att föreslå att vi ska ha en speciell it-säkerhetsmyndighet. Detta är en del av grunduppdraget. It är en del av det man sysslar med, och man måste klara den säkerheten. Det är precis som med låset på dörren.

Anf. 27 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Det är viktigt att ha lås på dörren, men jag tycker att ministern gör det lite för lätt för sig genom att säga att detta är någonting som alla ska tänka på.

Det här är någonting som uppgraderas runt om i hela världen. Det här är någonting som lyfts fram som ett allt större hot.

Under Försvarsberedningens besök i Litauen blev det väldigt tydligt att man där är mycket noga med att ha lagstiftning på plats. I ett kritiskt läge kan detta få avgörande betydelse för landet.

Jag nämnde tidigare angreppet som Ukraina råkade ut för, där landet blev nedsläckt och elströmmen försvann under kalla nätter. Om andra saker slutar att fungera – till exempel kraft eller någon annan typ av kommunikation – tror jag att det är viktigt att se den stuprörsmentalitet som finns i Sverige på detta område, eftersom vi har sex olika aktörer.

Mitt och Kristdemokraternas förslag är en cybersäkerhetsmyndighet, som många andra länder har. Detta kan ske genom att en myndighet, förslagsvis MSB, får huvudansvaret och då kan ge den praktiska hjälp som myndigheterna efterfrågar.

Jag tror dock inte att de it-konsulter som vi talade om, som kostar så mycket pengar, behöver vara oroliga, herr talman. De kommer också att få arbete framöver. Men jag vill uppmana regeringen att titta på Litauen och på lagstiftningen för att stärka detta område, för det kommer att behövas framöver.

Prot. 2016/17:131

26 juni

-----

Svar på  
interpellationer

Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Frågan är inte om vårt skydd mot it-angrepp är viktigt, utan frågan är hur vi skärper vår förmåga. Då tror jag att en speciell it-säkerhetsmyndighet vore en sämre lösning än den vi har nu. Den slutsatsen har också flera utredningar landat i, och jag tror att de gjort rätt bedömning.

Vi skärper nu vår förmåga med en ny nationell strategi och en ny säkerhetsskyddslag, och vi har infört den obligatoriska it-incidentrapportering som den tidigare regeringen inte klarade att införa på åtta år.

Nu utökar vi dess kapacitet till fler branscher med införlivandet av EU:s NIS-direktiv. Detta gör inte att vi har kommit tillräckligt långt. Vi måste göra mer tillsammans. Men vi har vidtagit ett antal skarpa, kraftfulla åtgärder för att skärpa svensk it-beredskap och svenskt it-skydd.

Överläggningen var härmed avslutad.

## § 12 Svar på interpellation 2016/17:571 om ökat antal EU-migranter

Anf. 29 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat justitieminister Morgan Johansson vilka åtgärder han och regeringen avser att vidta för att komma till rätta med den problematik, exempelvis människohandel och gatuvåld, som förknippas med det organiserade tiggeriet i Sverige. Jesper Skalberg Karlsson har också frågat om Morgan Johansson och regeringen anser att dagens lagstiftning är otillräcklig, och i så fall vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att stärka lagstiftningen. Interpellationen har överlämnats till mig att besvara.

I december 2015 redovisade Polismyndigheten en lägesbild av brottslighet kopplad till utsatta EU-medborgare. Bedömningen var att merparten av de utsatta EU-medborgare som tigger i Sverige gör det frivilligt utan koppling till organiserad brottslighet. Dock förekommer det att en del grupper som tigger styrs av kriminella aktörer och att de utsätts för bland annat människohandel.

Det är inte rimligt att någon i Sverige ska behöva tigga för sin försörjning. Det är också helt oacceptabelt att människor som är utsatta blir utnyttjade eller utsätts för brott. Regeringen har därför vidtagit ett antal åtgärder med målet att ingen ska behöva tigga i Sverige.

Sommaren 2015 presenterade regeringen ett åtgärds paket för att bekämpa utsatthet och tiggeri. Åtgärds paketet innebär huvudsakligen internationell samverkan, tydligare regler i Sverige och ett nära samarbete med det civila samhället.

Eftersom den långsiktiga lösningen finns i de utsatta EU-medborgarnas hemländer har regeringen tecknat samarbetsavtal med Rumänien och Bulgarien. Samarbetet har resulterat i ett mycket gott samtalsklimat och stärkt de bilaterala relationerna.

Länsstyrelsen i Stockholms län har regeringens uppdrag att utveckla samverkan och samordna arbetet med utsatta EU-medborgare. Länsstyrelsen ansvarar för kompetensutvecklingsinsatser, utgör en rådgivande funktion och ska bidra till ett mer likformigt arbete gentemot gruppen.

Det finns redan i dagsläget möjlighet för kommuner att genom lokala ordningsföreskrifter reglera bland annat penninginsamling, under förutsättning att sådan kan medföra en ordningsstörning eller säkerhetsrisk på offentlig plats.

Det är en polisiär uppgift att övervaka den allmänna ordningen och säkerheten och ingripa mot störningar. Polisen ingriper också i dagsläget, till exempel när personer uppträder ordningsstörande eller skräpar ned. Polisen agerar förstås också om det finns misstanke om att personer som tigger är utsatta för människohandel.

Den 1 juli i år införs ett nytt förfarande hos Kronofogdemyndigheten för hantering av otillåtna bosättningar. De nya reglerna om avlägsnande innebär att det ska bli enklare för bland andra markägare att få tillbaka rätten till sin mark eller byggnad.

2014 års människohandelsutredning har lämnat förslag för att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel eller annan exploatering av utsatta personer, exempelvis för tiggeri. Regeringen arbetar nu med de förslag som utredningen har lämnat och som har varit ute på remiss och avser att återkomma med förslag före årsskiftet.

Anf. 30 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag vill inleda debatten med att säga att användandet av begreppet ”organiserat tiggeri” i min interpellation lämnar en del att önska.

Självklart är tiggeriet i någon mån organiserat, för vem skulle någonsin i en så utsatt situation som många av dessa människor befinner sig i kämpa för sitt uppehälle på ett icke-organiserat sätt? Hur tigger man icke-organiserat?

Det är klart att om jag ska skulle behöva tigga för mitt uppehälle och se någon sitta i ett gathörn skulle jag säga: Sitt du här så sitter jag i ett annat. I den mån man använder begreppet organiserat tiggeri ska man alltså veta att det lämnar en del att önska.

Vad jag i stället vill lyfta fram i den här debatten är den del av tiggeriet där det förekommer att kriminella aktörer styr utsatta människors liv, utsätter dem för människohandel och förtrycker dem för egen ekonomisk vinning. Det kan handla om att man utnyttjar exempelvis romers situation när man själv inte är rom.

Vi vet sedan tidigare att det finns starka motsättningar mellan romer och rumäner i Rumänien, bland annat att romers barn tvingas att gå i särklass trots att de inte har behov av det.

Det kan också handla om män, ofta överhuvudet i familjen, som tvingar fru och barn att tigga i Sverige. I Stockholms stad och län finns flera exempel på att det finns starka familjeband mellan människor som tigger och att det därför är svårt att utreda brott. Att många med romsk härkomst har

noll förtroende för myndigheter spelar också in, och det är kanske inte helt konstigt då de första romer som kom till Europa från norra Indien och Pakistan såldes som slavar till England.

Herr talman! Utöver den här beskrivningen av bakgrundsproblemet med utsatta EU-migranter som tigger i Sverige behöver vi erkänna att många verksamheter runt tiggeriet och tiggare är brottsliga och problematiska. Det är redan i dag olagligt att köra runt i en avställd bil, att vistas i ett annat EU-land utan försäkring och att uppehålla sig här mer än tre månader. Trots detta begås flera av dessa brott slentrianmässigt.

Det är välkommet med det, som ministern säger, nya förfarandet hos Kronofogdemyndigheten den 1 juli, men även tidigare har det varit olagligt att bosätta sig på annans mark utan tillstånd. Det mesta som stör och förstör är alltså redan olagligt. Polisen har, som ministern nämner, ansvar för att upprätthålla lag och ordning i vårt land. Ändå ökar tiggeriet och den närliggande brottsligheten, främst i vår huvudstad.

Min fråga till inrikesministern är därför om det förbereds någon ny lagstiftning eller något nytt initiativ på området. Jag tycker att det som regeringen gjort hittills varit bra. Det är bra att man utrett frågan, att man infört ett åtgärds paket och att man har tecknat ett samarbetsavtal med Rumänien och Bulgarien. Men man ska kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt och veta att det inte har räckt, så min fråga är likväl: Anser inrikesministern att dagens lagstiftning är tillräcklig och, om inte, vilka åtgärder ser man som möjliga och tänkbara?

Anf. 31 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag vill tacka Jesper Skalberg Karlsson för att han tydliggjorde begreppet. Jag tror att det är bra, och det gör det lättare att föra debatten.

Jag ställer mig lite tveksam till Jesper Skalberg Karlssons påstående att tiggeriet ökar. SVT Nyheter gör varje år en sammanställning av tiggersituationen i Sveriges kommuner, och i den senaste är det 76 kommuner som anger att tiggeriet minskar och 4 kommuner som anger att det ökar. Övriga – jag tror att det var i storleksordningen 120 – menar att det är oförändrat. Det mesta tyder alltså på att tiggeriet minskar.

Anmälningarna om människohandelsbrott kopplade till tiggeri har också minskat de två senaste åren. Därför finns visst skäl att känna tillförsikt om att de åtgärder som har vidtagits ändå ger effekt på tiggeriet.

Vi har redan ändrat ett antal lagar. Vi har också ändrat myndigheternas sätt att jobba med detta. Polisen har tydliggjort det rättsliga läget och därmed jobbat aktivare mot illegala bosättningar. Det förekommer en del problem med olovlig körning, användande av fordon och även campande i fordon, som vi behöver bli bättre på att möta. Det finns fortfarande problem med illegala bosättningar, som vi också kan bli bättre på att möta, och där vi har ändrat lagen. Vi kan också bli bättre när det gäller ordningsstörande eller aggressivt tiggeri, som i dag täcks av ordningslagen. Men vi måste hitta en bättre tillämpning och arbetsformer för att tydliggöra den.

Det som egentligen blir mitt svar på Jesper Skalberg Karlssons fråga är att vi har ändrat lagstiftningen på några områden, vilket har varit viktigt för att tydliggöra svensk lagstiftning. Men det vi framför allt ser nu är tillämpningsproblem. Man måste bli duktigare på att tillämpa lagen och på att jobba med gruppen. Polisen måste också bli duktigare på att bygga upp

ett förtroende hos gruppen för att på det sättet kunna avslöja fler människohandelsbrott eller fall av utnyttjande, för som Jesper Skalberg Karlsson säger finns det en hel del mörkertal i de här siffrorna. Det ska man också vara medveten om.

På Jesper Skalberg Karlssons fråga om vi planerar ny lagstiftning är svaret utöver det jag har nämnt här i dagsläget nej. Framför allt ska vi skärpa tillämpningen och på det sättet komma till rätta med problemet. Räcker inte det måste vi ta en ny diskussion. Men efter de lagstiftningsförändringar vi har gjort är fokus på att förbättra tillämpningen.

Anf. 32 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag har inga skäl att misstro den granskning som ministern hänvisar till. Det kan vara så att många kommuner upplever att problemen kring tiggeri minskar. Jag har dock en känsla av att det i huvudsak gäller små kommuner. I storstadsregioner som Stockholms stad och län finns det stora möjligheter att tjäna pengar, och det är här de flesta människorna bor. Under de veckor vi precis har lämnat bakom oss har vi sett att med det varma vädret söker sig fler människor hit, och sammanstötningarna mellan olika grupper som finns i den gatunära miljön ökar.

Herr talman! Tiggeriet ska bort. Det anser en majoritet av svenska folket och en ganska betryggande majoritet av riksdagens ledamöter och partier. Många har talat länge om ett förbud mot tiggeri i Sverige, från Ardan Shekarabi och Anna Kinberg Batra till Sverigedemokraterna, alltså runt 67 procent av riksdagen. Ändå finns inte sådana förslag i pipeline. Det verkar inte som att detta kommer att ske.

Då är det rimligt att riksdagens partier tar sig upp ur sandlådan och diskuterar vad vi kan göra i stället. Om ett förbud inte blir av, hur ser vi till att stävja tiggeriet och problematiken kring det? Jag uppfattar det som att väljarna har gett oss i uppdrag att få bort tiggeriet. Kan vi inte komma överens om ett förbud, vilket vi har diskuterat i fem år utan att komma vidare, får vi nog ändra fokus och göra något annat som leder till att tiggeriet trycks tillbaka.

Jag personligen tror inte att ett förbud är hela lösningen. Det mesta som de här människorna sysselsätter sig med är nämligen redan olagligt. Det lär därför handla mer om polisresurser och tillämpning än att stifta nya lagar. Dessutom har förbud fått olika utfall i våra nordiska grannländer, och det blir inte alltid perfekt när man stiftar nya lagar. Som någon sa lite skämtsamt på tal om detta: Minns ni när vi förbjöd knarket och allt knark försvann?

Herr talman! Vill vi komma till rätta med tiggeriet och den närliggande kriminaliteten behöver vi underlätta polisens arbete med att stävja det. Som vi vet rör många problem bilar, vilket ministern också nämner i sitt svar. När dessa fordon, som ofta är avställda och kanske ockuperar annans mark, beslagtas behöver polisen förvara dem i väntan på att få destruera dem. Det är både tids- och resurskrävande. Lagg därtill, och detta gäller kanske främst Stockholms stad och län, att det är en flaskhals eftersom polisens parkeringsplatser helt enkelt tar slut medan fler fallfärdiga bilar köps och fyller nya läger.

En ändring som skulle vara effektiviserande är att tillåta polisen att omedelbart destruera bilar om de har ett obetydligt värde. Jag vågar säga att det är ett bedömningsansvar vi med gott samvete kan lägga på polisen eftersom det är tydligt i nästan 100 procent av fallen vilka bilar som har ett obetydligt värde. Sätter man en gräns vid ett antal tusen kronor skulle hanteringen kunna gå betydligt fortare.

Därutöver kommer det att krävas fler poliser i Sverige och riktade polissatsningar mot tiggeriet och närliggande kriminella verksamheter. Vi kan inte acceptera en beröringsskräck när det gäller detta.

Riksdagens partier, även de socialliberala, har ställt sig bakom projekt som det så kallade super-Reva och bör därför kunna ställa sig bakom liknande satsningar med syfte att stävja den kriminalitet som omger tiggeriet.

Anf. 33 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Låt oss akta oss för begreppen Reva och super-Reva eftersom de kom att få en helt annan betydelse än de faktiska projekten.

Polisen gör i dag tre gånger så många arbetsplatskontroller som man gjorde för tre år sedan, vilket är bra för att upprätthålla ordning och reda på svensk arbetsmarknad.

Varken Moderaterna eller Socialdemokraterna är för ett tiggeriförbud. Det beror sannolikt på att det inte vore en särskilt verksam åtgärd. Men det låter bra i debatten.

Först och främst måste vi givetvis möta människors utsatthet i hemländerna, den fattigdom de har och den diskriminering de utsätts för. Skälet till att de har svårt att ha en utkomst i hemlandet är att de är svårt diskriminerade och har svårt att gå i skola där. Det är grunden till den mobilitet vi ser. Detta måste vi hjälpa till att motverka om vi ska ha en chans att lösa problemet.

Vi måste vara stentuffa med att svensk lag gäller i Sverige. Illegala bosättningar måste rivas. De är på inget sätt okej. Vi måste också upprätthålla de ordningsregler vi har i exempelvis kollektivtrafiken.

Låt mig påminna om att en del av dessa frågor ägs av kommunerna själva. Hur väljer man att formulera sin lokala ordningsstadga? Hur ser man på pengainsamling i kommunen? Hur ser man på camping i kommunen? Dessa frågor äger kommunen själv.

När man väl har en lokal ordningsstadga kan den upprätthållas av polis men också av ordningsvakter anställda av kommunen och förordnade av polisen. Det finns alltså betydande utrymme för kommuner att själva förbättra ordningssituationen.

Jesper Skalberg Karlsson nämner olika åtgärder mot bilmålvakter och oregistrerade eller otillåtna bilar. Jag stänger inte dörren för någon åtgärd här. Låt mig först säga att vi med åtgärder som har gjorts både under S-tid och borgerlig tid har flyttat fram positionerna rejält. Det samlas in och destrueras betydligt fler bilar nu än tidigare.

Men detta räcker inte, så vi kommer att behöva vidta ytterligare åtgärder. Om det ska vara ett tak för hur många bilar man kan vara registrerad på, vilket är mycket lagtekniskt svårt, eller om det ska vara möjligt att destruera bilar på det sätt som Jesper Skalberg Karlsson ger uttryck för eller om det ska gå att beslagta en bil även om den inte är felparkerad, vilket många poliser föreslagit, ber jag att få återkomma till.

Vi behöver göra mer mot fordonsmålvakter och illegala fordon, och här kan det faktiskt komma att bli aktuellt med lagskärpning.

Anf. 34 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! Tiggeriet och den närliggande kriminaliteten ska bort. Det finns en verktygslåda med reformer som skulle kunna underlätta hanteringen av illegala bosättningar och annan närliggande kriminalitet.

Man kan tycka att ett nationellt tiggeriförbud är den bästa lösningen. Men även droghandeln, människohandeln och ficktjuveriet behöver adresseras. Min uppfattning är att det är de sistnämnda problemen som människor finner allra mest stötande – snarare än att det sitter någon utanför matbutiken.

Vill och kan inrikesministern göra politik av frågan och införa verkningfulla reformer – som förvisso är lagtekniskt svåra – finns stöd både hos riksdagens partier och hos svenska folket. Jag ser fram emot det arbetet, för verkningfulla reformer som bygger på evidens ser jag gärna mer av.

I övrigt önskar jag trevlig sommar och välkommen till Almedalen om lite mer än en vecka!

Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag tackar Jesper Skalberg Karlsson för interpellationsdebatten och en konstruktiv och positiv ton i denna. Precis som Jesper Skalberg Karlsson tror jag att det finns många fler verkningfulla åtgärder på både kommunal och statlig nivå som inte handlar om förbud men om att se till att svensk lag följs. Jag hoppas att vi kommer att få tillfälle att diskutera dem i fortsättningen.

Jag önskar Jesper Skalberg Karlsson en trevlig sommar – även om Almedalen trycker sig in där.

Överläggningen var härmed avslutad.

### § 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

KOM(2017) 291 Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union

KOM(2017) 295 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén Start för Europeiska försvarsfonden

KOM(2017) 315 Diskussionsunderlag om det europeiska försvarets framtid

KOM(2017) 329 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om harmonisering av bruttonationalinkomsten till marknadspris ("BNI-förordning") och om upphävande av rådets direktiv 89/130/EEG, Euratom och rådets förordning (EG, Euratom) nr 1287/2003



## § 14 Anmälan om interpellationer

Prot. 2016/17:131

26 juni

-----

Svar på  
interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 juni

### **2016/17:580 Rekrytering av internationell kompetens**

av *Sofia Fölster* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

### **2016/17:581 Företagskonkurser i byggbranschen**

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

den 22 juni

### **2016/17:582 Sveriges exportstrategi**

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

## § 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 juni

### **2016/17:1634 Tillgång till företagskonto**

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

### **2016/17:1635 Utredning om flygbränslebyte**

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

### **2016/17:1636 Statliga myndigheter och osund konkurrens**

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

### **2016/17:1637 Breddad rekrytering till högskolan**

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

### **2016/17:1638 Hot och våld mot kristna asylsökande på asylboenden**

av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

### **2016/17:1639 Barnsexhandeln i Indien**

av *Maria Weimer* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

### **2016/17:1640 Statliga jobb i Gävleborg**

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

### **2016/17:1641 Försäkringskassans utbetalningar till LSS-företag**

av *Lars Beckman* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

Prot. 2016/17:131  
26 juni

-----  
Svar på  
interpellationer

**2016/17:1642 Ökat stöd till Ukraina**

av *Pål Jonson* (M)  
till utrikesminister Margot Wallström (S)

**2016/17:1643 Regelförenklingar**

av *Jörgen Warborn* (M)  
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

**2016/17:1644 Hedersrelaterade brott och hur de utreds**

av *Tina Ghasemi* (M)  
till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:1645 Åtgärder med anledning av hamnkonflikten**

av *Jessika Roswall* (M)  
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

**2016/17:1646 Personalförsörjningen i räddningstjänsten**

av *Cecilia Widegren* (M)  
till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:1647 Kinas statsskick**

av *Birgitta Ohlsson* (L)  
till statsminister Stefan Löfven (S)

**2016/17:1648 Olagliga inkassokrav**

av *Lars Beckman* (M)  
till statsrådet Per Bolund (MP)

**2016/17:1649 Personlig assistans**

av *Lars Beckman* (M)  
till statsrådet Åsa Regnér (S)

**2016/17:1650 Otydliga fakturor**

av *Lotta Olsson* (M)  
till statsrådet Per Bolund (MP)

**2016/17:1651 Reduktionsplikt i kombination med skattebefrielse för höginblandade biobränslen**

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)  
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

**2016/17:1652 Oseriösa företagare i EU**

av *Josef Fransson* (SD)  
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

**2016/17:1653 Krav på religiös tillhörighet för att få adoptera**

av *Robert Hannah* (L)  
till statsrådet Åsa Regnér (S)

**2016/17:1654 Internationella adoptioner**

av *Robert Hannah* (L)  
till statsrådet Åsa Regnér (S)

*den 22 juni*

**2016/17:1655 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

**2016/17:1656 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till statsminister Stefan Löfven (S)

**2016/17:1657 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2016/17:1658 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till utrikesminister Margot Wallström (S)

**2016/17:1659 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

**2016/17:1660 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

**2016/17:1661 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

**2016/17:1662 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till miljöminister Karolina Skog (MP)

**2016/17:1663 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:1664 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

**2016/17:1665 Agenda 2030**

av *Sofia Arkelsten* (M)  
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

**2016/17:1666 Utveckling av preclearance på Arlanda**

av *Nina Lundström* (L)  
till statsrådet Anna Johansson (S)

**2016/17:1667 Polisens bemanning**

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)  
till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:1668 Gemensam nationell läkemedelslista i långbank**

av *Cecilia Widegren* (M)  
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

**2016/17:1669 Utvärdering av promillegränsen på sjön**

av *Sten Bergheden* (M)  
till statsrådet Anna Johansson (S)

**2016/17:1670 Äldres rätt till utomhusvistelse**

av *Sten Bergheden* (M)  
till statsrådet Åsa Regnér (S)

**2016/17:1671 Brandskydd och cellplaster**

av *Nooshi Dadgostar* (V)  
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

**2016/17:1672 Våra inhemska humlor och bin**

av *Jens Holm* (V)  
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

Prot. 2016/17:131  
26 juni

-----  
Svar på  
interpellationer

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 21 juni

**2016/17:1591 Tillgången till flyg på landsbygden**

av *Mikael Dahlqvist* (S)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

**2016/17:1601 Myndigheternas it-beredskap**

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

**2016/17:1581 Svenskt förhållningssätt till Muslimska brödraskapet**

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

**2016/17:1604 Förtroendet för rikspolischefen**

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:1599 Lindrigare straff vid förflyttning från Sverige**

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:1597 Tandhygienistutbildning**

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

**2016/17:1598 Körkortstillstånd för före detta drogmissbrukare**

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

**2016/17:1596 Den nationella institutionen för mänskliga rättigheter**

av *Robert Hannah* (L)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

**2016/17:1594 Preskriptionstiden för sexualbrott mot barn**

av *Jenny Petersson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:1568 Mål för piracy**

av *Jörgen Warborn* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

**2016/17:1567 Fler poliser i kommunerna under sommaren**

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:1566 Supportbedrägerier**

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:1565 Skåne som försöksregion för gårdsförsäljning av alkohol**

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

**2016/17:1563 Åtgärder mot hedersvåld**

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

**2016/17:1562 Åtgärder för realistisk bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet**

av *Anette Åkesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2016/17:1560 Den svartmunnade smörbulten**

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

**2016/17:1559 Kvalitet för patienten**

av *Cecilia Widegren* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

**2016/17:1558 Säkerhetssituationen i Afghanistan**

av *Rasmus Ling* (MP)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:1574 Sveriges agerande i EU mot auktoritära medlemsländer**

av *Maria Abrahamsson* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

**2016/17:1572 Talerätten vid jakt**

av *Pål Jonson* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

**2016/17:1575 Förslaget om att återinrätta Djurskyddsmyndigheten**

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

**2016/17:1576 Statliga medels användning**

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till statsrådet Anna Ekström (S)

**2016/17:1577 Mässlingsmitta**

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

**2016/17:1580 Översyn av sjöfyllerireglerna**

av *Lars Beckman* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:1578 Ökad brottslighet mot företagare**

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2016/17:1579 Återanvändning av elektronik**

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2016/17:1584 Nya kemikalieskatten**

av *Gunilla Nordgren* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2016/17:1592 Kemikalieskatten**

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

**2016/17:1588 Dubbelspårig järnväg Göteborg–Oslo**

av *Gunilla Carlsson* (S)

till statsrådet Anna Johansson (S)

**2016/17:1586 Trafikleders dragning över åkermark**

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

Prot. 2016/17:131

26 juni

-----

Svar på

interpellationer

Prot. 2016/17:131  
26 juni

-----

Svar på  
interpellationer

**2016/17:1585 Juridisk trygghet vid surrogatmoderskap**  
av *Barbro Westerholm* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2016/17:1600 Könstympning**

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 12.49.

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

*/Olof Pilo*

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar .....	3
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer .....	3
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott .....	4
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:575 om den högre utbildningens lönsamhet.....	4
Anf. 1 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	4
Anf. 2 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	5
Anf. 3 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	6
Anf. 4 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	7
Anf. 5 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	8
Anf. 6 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	9
Anf. 7 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	10
§ 9 Svar på interpellation 2016/17:514 om Sveriges agerande i säkerhetsrådet i Västsaharafrågan.....	10
Anf. 8 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	10
Anf. 9 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	11
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	12
Anf. 11 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	13
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	14
Anf. 13 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	15
Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	15
§ 10 Svar på interpellation 2016/17:552 om fortsatt sjunkande antal poliser i Sverige.....	16
Anf. 15 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	16
Anf. 16 ROGER HADDAD (L).....	17
Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	18
Anf. 18 ROGER HADDAD (L).....	19
Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	20
Anf. 20 ROGER HADDAD (L).....	21
Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	21
§ 11 Svar på interpellation 2016/17:563 om den it-attack som drabbat världen.....	22
Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	22
Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	23
Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	23
Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	24
Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	25
Anf. 27 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	26
Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	27

Prot. 2016/17:131  
26 juni  
-----

<b>§ 12 Svar på interpellation 2016/17:571 om ökat antal EU-</b>	
<b>migranter .....</b>	<b>27</b>
Anf. 29 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	27
Anf. 30 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	28
Anf. 31 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	29
Anf. 32 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	30
Anf. 33 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
Anf. 34 JESPER SKALBERG KARLSSON (M) .....	32
Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	32
<b>§ 13 Bordläggning.....</b>	<b>32</b>
<b>§ 14 Anmälan om interpellationer .....</b>	<b>33</b>
<b>§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar .....</b>	<b>33</b>
<b>§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor .....</b>	<b>36</b>
<b>§ 17 Kammaren åtskildes kl. 12.49. ....</b>	<b>38</b>